

De store pattedyr

Europæisk bison

Skulderhøjde op til 190 cm.
Arten er tilpasset til et liv i skov-
områder vekslende med lysåbne
arealer.

Den er god til at spise stive græsser
og storer som andre dyr er
mindre interesserede i. Desuden
er en stor del af dens føde blade,
kviste og bark fra træer og buske.
Bark fra røn, eg og rødgran er
populær kost i vinterhalvåret, og
den spiser også gerne brombær-
og hindbærbuske.

Krondyr

Skulderhøjde 120-140 cm.
Danmarks største hjorteart spiser
primært græsser men bider også
gerne på små træer og på kviste
og blade. Krondyr er bedre til at
færdes i våde områder end de
øvrige dyr, hvilket gør den til en
vigtig art i naturnationalparken når
arealet bliver vådere. Krondyrene
blev udryddet på Bornholm i
1700-tallet men inden da var der
eksporteret dyr til Jægersborg
Dyrehave. Det er også derfra, vi
forventer at hente krondyr til den
nye bestand i naturnationalparken.

Dådyr

Skulderhøjde ca. 100 cm.
Arten stammer egentlig fra Lille-
asien men er formentlig indført til
Danmark allerede i vikingetiden.

Dådyr spiser primært græs men
bider også på nåletræer og
løvtræer. Den færdes på mere tørre
arealer end krondyrene og er glad
for åbne arealer i tilknytning til
skov.

Rådyr

Skulderhøjde 65-76 cm.
Rådyret spiser græsser og urter
men nipper også gerne til blade
og knopper fra træer og buske.
Rådyrene vil kunne passere under
hegnet, så de kan bevæge sig frit
ud og ind af naturnationalparken.

Tidligere var der mange arter af store pattedyr i Danmark: Urokse, vildhest, europæisk bison, elg, kæmpehjort, krondyr, rådyr, bæver, vildsvin, ulv og bjørn kunne opleves i det danske landskab. Nogle af dyrene har vi stadig, men de største er uddøde globalt eller i Danmark, ofte som følge af menneskets jagt eller påvirkning af deres levesteder.

De store pattedyr påvirker alle naturen. Planteæderne spiser græs og urter fra skovbunden og blade, kviste og bark fra træer og buske. Dermed kan de i selvovaltende natur i en vis udstrækning holde skoven tilbage, når skovbrande, stormfald og

oversvømmelser har gjort indhug i skoven. Det skaber en mosaiknatur hvor der ikke er en skarp opdeling mellem skoven og de lysåbne naturområder. Det er lige præcis i denne type natur, at mange af de arter som i dag er truede holder til. Derfor er det vigtigt at genskabe denne naturlige variation, og det er de store planteædere som kan hjælpe os med det. Udover at de spiser af træerne, påvirker de også naturen på andre måder: Når de træder i skovbunden blotlægger de jord, og danner dermed såbæde for planter. De hjælper med at flytte planters frø rundt til nye steder, og deres afføring er fødegrundlag for mange insekter og for svampe.

I naturnationalparken er det fire arter af store pattedyr, som får denne opgave: europæisk bison, krondyr, dådyr og rådyr. I og med at det er vilde dyr, som er tilpasset til at leve i naturen, vil de også kunne trives i området. At have store græssende dyr kræver, at vi sætter et hegn. Ellers går dyrene ud på landmændenes marker rundt om Almindingen, og æder af afgrøderne i stedet for at spise græs, urter, blade, kviste og bark inde i naturnationalparken. For hvorfor spise sund og naturlig grovkost, når bønderne har sået en sand slikbutik af raps, kornsorter og majs lige uden for skoven? Der er også allerede en del påkørsler af rå- og dåvildt på Bornholm, så der er ingen grund til, at

vi også føjer de større bisoner og kronhjorte til udvalget af dyr, man kan risikere at møde på vejbanen en mørk aften.

Mange af os reagerer med en undren eller med mistro, når vi hører om kombinationen af natur og hegn. For hvordan kan noget være natur, når det er indhegnet? Man kan også vende det om og sige, at det ikke er naturen vi hegner inde: Det er kulturlandskabet uden for skoven som vi hegner ude, for at dyrene bliver i naturen. Et hegn kan give en beskyrning for, om man stadig kan færdes i skoven. Det har vi prøvet at imødekomme ved at bevare 24 indgange gennem hegnet, sådan at alle de skovveje og større stier,

som fører ind i skoven, får en låge, hvor gående, ryttere og cyklister kan komme igennem hegnet. Det kommer til at betyde, at næsten alle der bruger skoven stadig vil kunne gå ind i den ad den samme vej eller sti som de plejer. Hegnet skal nemlig holde dyrene inde, men ikke holde os mennesker ude. Når så man er inden for hegnet kan man til gengæld glæde sig over, at de ca. 12 kilometer hegn som tidligere har beskyttet nyplantede træer mod rådyr og dådyrs appetit vil være fjernet, når vi indvier naturnationalparken. Så selv om vi helt instinktivt tænker, at adgangen bliver begrænset, så bliver den – alt andet lige – faktisk væsentligt bedre.